

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شناخت شناسی

از دیدگاه قرآن و حدیث

سید کاظم ارفع

مؤسسه‌ی نشر و تحقیقات ذکر

دفتر و نمایشگاه مرکزی:

تهران، خ انقلاب، خ فلسطین جنوبی، خ محتشم، شماره‌ی ۲۰، طبقه‌ی اول غربی

تلفن: ۶۶۴۱۰۰۴۱ • تلفکس: ۶۶۴۶۸۲۶۳ • صندوق پستی: ۱۶۱۰۶-۱۳۱۴۵

www.zekrpublishery.com

Email: zekr_publishery@yahoo.com

Email: info@zekrpublishery.com

شناخت‌شناسی از دیدگاه قرآن و حدیث

نویسنده: سید کاظم ارفع

زیر نظر شورای بررسی

صفحه‌ی رای: کارگاه گرافیک قاصدک (سیدمهدی مظلوم)

چاپ و صحافی: قدیانی

پایه اول ۹۳ • تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

شماره: ۹۳/۵۸۱

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۰۷-۶۳۱-۳

کلیه‌ی حقوق محفوظ است.

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

سرشناسه: ارفع، سید کاظم، ۱۳۹۳

عنوان و نام پدیدآور: شناخت‌شناسی از دیدگاه قرآن و حدیث / سید کاظم ارفع.

مشخصات نشر: تهران: ذکر

مشخصات ظاهری: ۳۶۸ ص.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۰۷-۶۳۱-۳

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: شناخت (فلسفه اسلامی) - جنبه‌های قرآنی

موضوع: شناخت (فلسفه اسلامی) - احادیث

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۲ ۳۶ الف ۸۵ ش / ۷۰۴ BP

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۱۵۹

شماره کتابشناسی ملی: ۳۴۰۶۸۲۴

فهرست

۳	فهرست
۷	آغاز سخن
۱۰	خدانشناسی
۱۴	پیامبرشناسی
۱۹	امام‌شناسی
۲۶	معادشناسی
۳۲	انسان‌شناسی
۴۰	فرشته‌شناسی
۴۷	جن‌شناسی
۵۳	آسمان‌شناسی
۵	ستاره‌شناسی
۶۵	زمین‌شناسی
۷۱	روان‌شناسی
۷۷	اخلاق‌شناسی
۸۴	گناه‌شناسی

توبه‌شناسی	۹۱
دریاشناسی	۹۷
حیوان‌شناسی	۱۰۱
گیاه‌شناسی	۱۰۷
عقل‌شناسی	۱۱۲
حکومت‌شناسی	۱۱۸
سیاست‌شناسی	۱۲۲
نهی‌شناسی	۱۲۸
توهم و خیال‌شناسی	۱۳۴
واقع‌گرایی‌شناسی	۱۳۹
التقائی‌گری و بدعت‌شناسی	۱۴۶
روا و نارواشناسی	۱۵۰
زن‌شناسی	۱۵۵
مردشناسی	۱۶۲
علم تربیت‌شناسی	۱۶۸
تاریخ‌شناسی	۱۷۵
معجزه‌شناسی	۱۸۹
رجعت‌شناسی	۱۹۴
قانون‌شناسی	۱۹۷
زیباشناسی	۲۰۱
جبر و اختیارشناسی	۲۱۰
جامعه‌شناسی	۲۱۴
زبان‌شناسی	۲۲۱
زمان‌شناسی	۲۲۴

۲۲۷	ممتاز شناسی
۲۳۲	سحر و جادو شناسی
۲۳۵	دنیا شناسی
۲۴۱	سرگ و برزخ شناسی
۲۴۸	دوزخ شناسی
۲۵۲	هشت شناسی
۲۵۷	نوعت شناسی
۲۶۳	ادیان شناسی
۲۶۷	جغرافیا شناسی
۲۷۲	عوام شناسی
۲۷۵	دیکتاتور شناسی
۲۷۸	قیافه شناسی
۲۸۱	خواب شناسی
۲۸۵	جنگ و جهاد شناسی
۲۸۹	صلح طلبی شناسی
۲۹۲	تولی شناسی
۲۹۹	تبری شناسی
۳۰۷	حجاب شناسی
۳۱۰	ثواب شناسی
۳۱۱	حدیث شناسی
۳۱۷	حقوق شناسی
۳۲۳	شیطان شناسی
۳۲۹	شیعه شناسی
۳۳۳	قضاوت و قاضی شناسی

۳۳۹	قمارشناسی
۳۴۱	کتاب‌شناسی
۳۴۵	اقتصاد سالم‌شناسی
۳۵۴	اسلام‌شناسی
۳۵۷	سنت‌شناسی
۳۶۶	مجموع کتاب

www.ketab.ir

آغاز سخن

سیر تکامل تمام آفرینش و نقش قرآن و حدیث در سرنوشت انسان چنین اقتضا می‌کند که هر کس به سبب رشد خود و دوره‌ای که در آن زندگی می‌کند با وظایف و مسئولیت‌هایی که متوجه او می‌گردد به خوبی آشنایی و شناخت پیدا کند تا ضمن دستیابی خود به تکامل به سعادت جامعه و اطرافیان و دوستان نیز یاری رساند. از همین جهت بار وظیفه و مسئولیتی که بر دوشان قرآن و عترت برعهده دارند بسیار سنگین و حساس است.

در عصر حاضر که عصر ایسم‌های مظهر است و مردم دنیا به سمت و سوی سردرگمی می‌روند بر آنانی که حتی بضاعت کمی در ساعه‌ی فرهنگ ناب اسلام دارند فرض و لازم است حداقل این آگاهی را به آحاد جامعه بدهند که خیلی مقهور ایسم‌ها و داشته‌های غربی نشوند.

اگر لای قرآن شریف را باز کنند و چند آیه از آن را تلاوت کنند به مفاهیم آن پی ببرند و یا به سراغ روایات و احادیث معصومین علیهم‌السلام رفته و از کلمات نورانی و پرمحتوایشان آگاه شوند خواهند دید که غرب چیز نو و تازه‌ای برایشان نیاورده بلکه هر آنچه را که غربیان جزء ابتکارات علمی خود می‌دانند ریشه در قرآن و حدیث دارد. این جاست که نه تنها خودی‌ها از این دو مجموعه‌ی اصیل جدا نمی‌شوند بلکه بیگانگان روی به اسلام عزیز می‌آورند زیرا چنین حقایقی را در تورات و انجیل تحریف‌شده مشاهده نمی‌کنند.

نکته شایان توجه این‌که گاهی امثال شهید "ادواردو انیلی" در سن بیست سالگی با داشتن پدری مسیحی و مادری یهودی که در آمریکا مشغول به تحصیل است و رشته‌اش ادیان‌شناسی است گرایش به اسلام پیدا می‌کند و همین شناخت‌شناسی چنان به او کمک می‌کند که پشت پا به تمام ذخارف دنیا می‌زند.

پدر او صاحب چندین کارخانه ماشین‌سازی معروف و گران‌قیمت دنیا در کشور ایتالیا است و منابع فراوان مالی دیگر که از نظر ثروت و درآمد سالیانه چندین برابر بودجه یک سال جمهوری اسلامی ایران است.

اری "ادواردو" شناخت در حدّ گفتن لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ و محمد رسول الله قانعش نمی‌کند. او با مباحثی که با بعضی از رایزنان فرهنگی کشورمان داشته شیعه می‌شود و نام مهدی را پس از خیر انتخاب می‌نماید و در سال ۱۳۶۰ در نماز جمعه تهران شرکت می‌کند و می‌گوید یکی از آرزوهای من این است که به حوزه علمیه قم بروم و در نظام طلبگی وارد شوم. پیش‌تر به معارف قرآن و اهل‌بیت علیهم‌السلام آشنا گردم. ولی از آن‌جایی که شیعه شیعیان او بازتاب زیادی در سطح بین‌الملل داشت و صهیونیست‌ها دشمن خونی او بودند "مهدی انیلی" را در ایتالیا در کشور و شهر خودش به طرز مرموزی شهید می‌کنند و جنازه‌اش را زیر بل معروف که ساکننده‌اش یکی از کارخانه‌های متعلق به پدرش بوده می‌اندازند.

بگذریم امثال "مهدی انیلی" حجت را به نسل ایمانی ما تمام کردند که می‌شود با داشتن پدر و مادر غیرمسلمان و با وجود آن‌که از تن و ارثه آن‌همه ثروت و دارایی پدر بود برای حفظ ارزش‌های انسانی و اعتقادی خود به آن‌ها بی‌اعتنایی کرد و تا مرز شهادت پیش رفت.

جوانان عزیز و گرامی ما باید هوشیار باشند و بدانند دیگر جای هیچ‌کس و بهانه‌ای نیست تا بگویند عصر ما عصری بود که نمی‌توانستیم شناخت درستی از اسلام داشته باشیم تا ایمان و شأن دینی خودمان را حفظ کنیم.

به هر تقدیر کتاب حاضر مختصر کاری است که در زمینه شناخت‌شناسی از نگاه قرآن و حدیث شده. امید دارم که اهل تحقیق و دوستان جوان با مراجعه به آن گوشه‌ای

از نیاز معرفتی خویش را برطرف کنند و از درگاه احدیت خاضعانه می‌خواهم، خود که "نور السموات و الارض" است نور ایمان و شناخت حقایق را نخست در دل نگارنده و بعد در دل‌های خوانندگان گرمی تابش دهد تا در این رهگذر از این جهان به جهان دیگر نادم نرویم و از جمله کسانی باشیم که **وُجُوهٌ يُؤْمِنُ نَاصِرَةٌ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاطِرَةٌ**^۱ در روز قیامت چهره‌هایی شاداب نظاره‌گر پروردگار باشیم انشاءالله.

در نهایت به لازم به توضیح است که کتاب حاضر مشتمل بر ۶۶ نوع شناخت نسبت به اعتقادات و اخلاقیات و جهان و موجودات در آن و آداب و رسوم صحیح و منطقی است و اشاره‌ای به عالم پس از مرگ و مسائل مربوط به آن دارد.

امید می‌رود که عزیزان خواننده با مطالعه این مجموعه دریچه‌ای را به روی خود باز کنند که راهگشای شناخت قوی‌تر و کامل‌تری نسبت به معارف قرآن و حدیث و کُدگوت‌های برای دست‌یافتن به محتوای غنی اسلام عزیز باشد.

سید کاظم ارفع

۱۳۹۲/۹/۱۵

خداشناسی

در تقسیم‌بندی آیات شریفه قرآن نزدیک به هزار و سیصد آیه از مجموع آیات اختصاص به خداشناسی دارد. از معادشناسی بیش‌ترین آیات کریمه به مسئله اثبات وجود صانع و خداشناسی مربوط می‌شود و چون بنابر اختصار است از همین ابتدای بحث به عرض خوانندگان گرامی تقدیم می‌دارم که در تمام موارد فقط به چند آیه اشاره خواهد شد و به تناسب آیات روشنی هم بدون هیچ شرح و توضیحی در ذیل آیات نقل می‌گردد.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ.^۱

ما پیش از تو هیچ رسولی را نفرستادیم جز آن که به او وحی کردیم که خدایی جز من نیست، پس مرا بندگی کنید.

امام باقر علیه‌السلام: مَا مِنْ شَيْءٍ أَغْظَمَ ثَوَابًا مِنْ شَيْءٍ إِلَّا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَا يَغْدِلُ لَهُ شَيْءٌ وَلَا يَشْرِكُهُ فِي الْأَمْرِ أَحَدٌ.^۲

هیچ چیز ثوابش به اندازه گواهی دادن به یگانگی خدا نیست، زیرا چیزی با خدای عزوجل برابری نمی‌کند و هیچ‌کس در کار او شریکش نیست.

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ.^۳

آن کس که با الله خدایی دیگر نیز می‌خواند هیچ برهانی بر وجود آن ندارد. جز این

۱. انبیاء، ۲۵

۲. توحید صدوق، ص ۱۸

۳. مؤمنون ۱۱۷